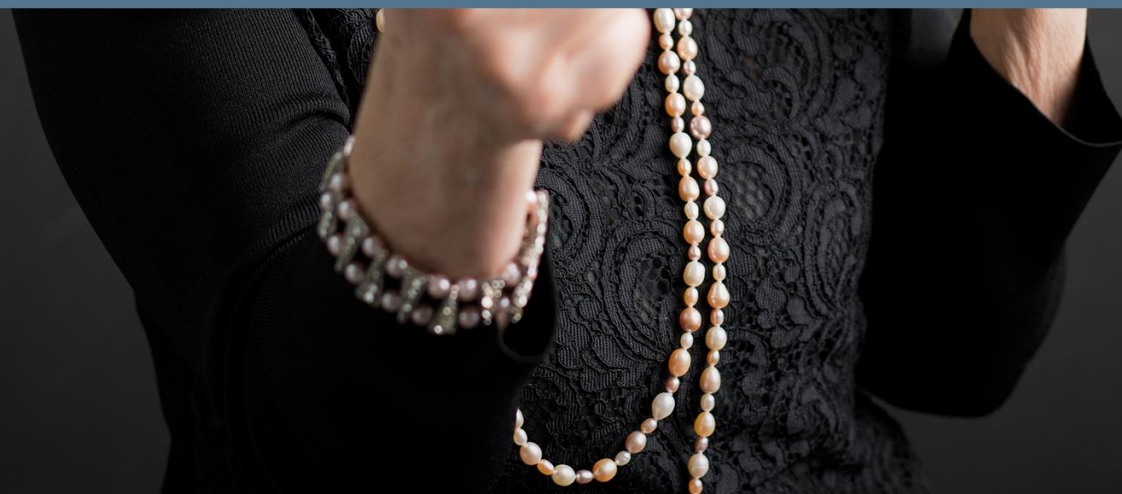

Pensjon- en innføring

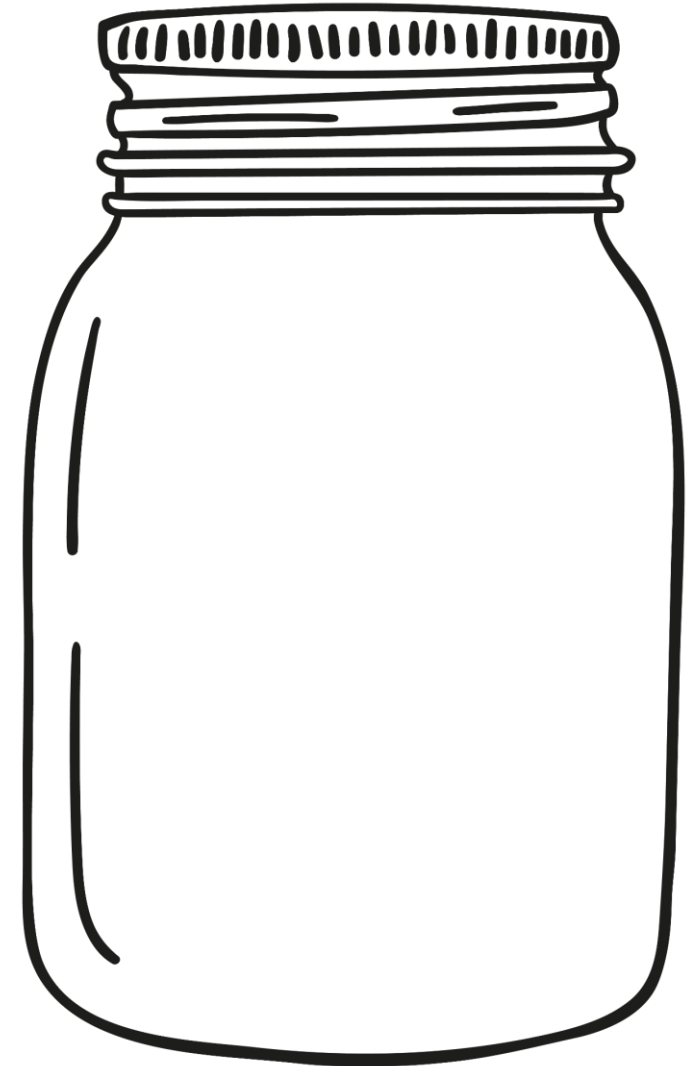
Kai Nilsen, UDF Trøndelag og Pensjon for alle

**Hva kan du om
pensjonssystemet vårt?**

Pensjonssystemet i Norge

- Syltetøy
- Satt sammen av flere deler
- Fylles opp fra fødsel til du slutter å jobbe

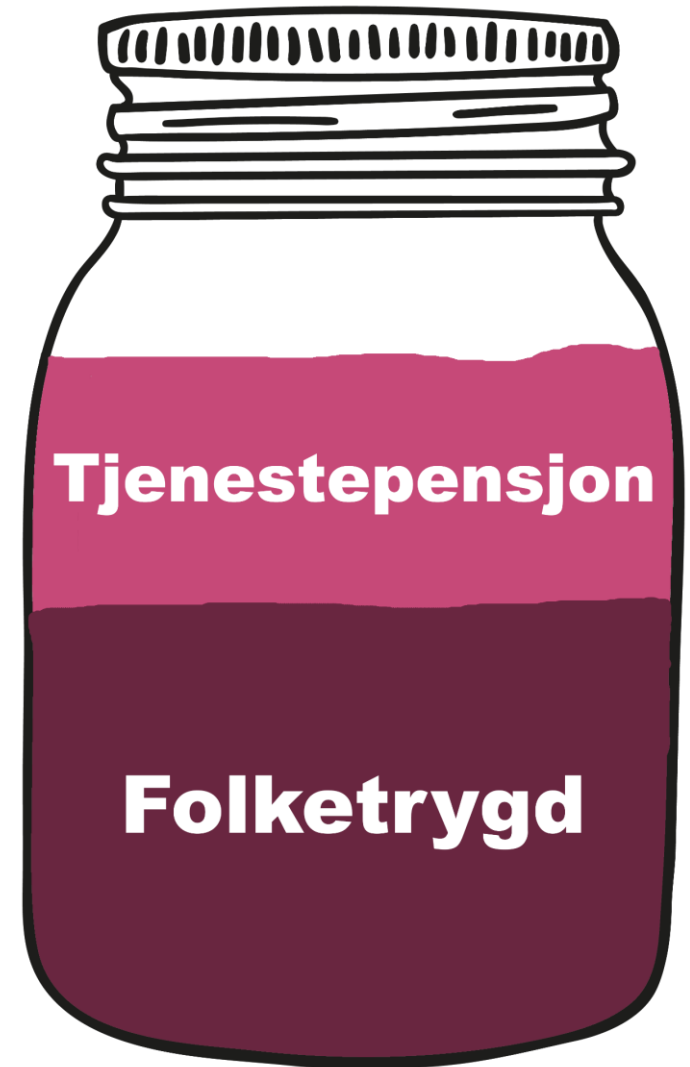
Pensjonssystemet i Norge

- Vårt nasjonale sikkerhetsnett
- Skattefinansiert
- Sikre deg inntekt den dagen du ikke kan jobbe
- Økonomisk hjelp ved: sykdom, skader, svangerskap og fødsel, arbeidsløshet, alderdom, uførhet, enslig forsørgeransvar, dødsfall, tap av forsørger og yrkesmessig attføring

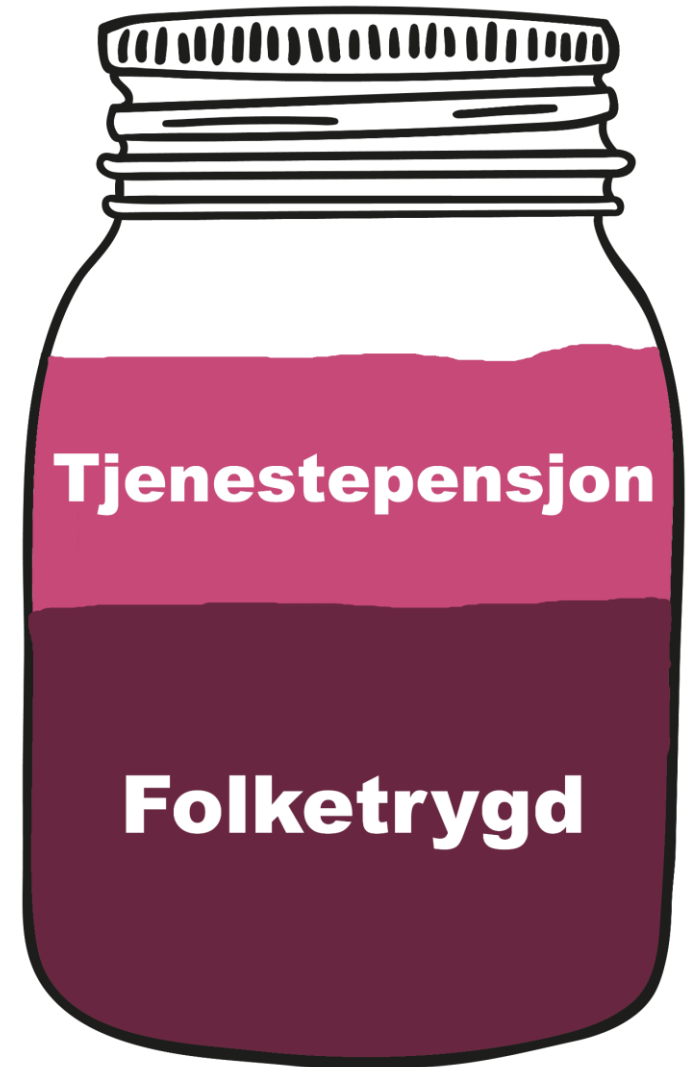
Pensjonssystemet i Norge

- Tjenestepensjon er penger du selv og/eller arbeidsgiverne dine sammen sparer for deg
- Utsatt lønn som du får utbetalt den dagen du ikke skal jobbe mer

Pensjonssystemet i Norge

- **Ytelsespensjon** er mest vanlig i det offentlige. Utsatt lønn. Du får en viss prosent av lønna den dagen du går av med pensjon. **Livsvarig**
- **Innskuddspensjon** er når arbeidsgiver setter av en prosentdel av lønna di hver måned i en fondsportefølje. Utbetalingen varer oftest i 10 år fra fylte 67 år
- **Hybridpensjon** er en hybrid mellom ytelsespensjon og innskuddspensjon. Innskuddene er en viss prosent av lønn, tar høyde for at kvinner lever lengre. Kan gjøres livsvarig og omfordeles

Pensjonssystemet i Norge

- Individuell pensjonssparing (IPS)
- Hvor mye har du på bok?
- Sparing i fond eller aksjer
- Eiendom
- Nedbetaling av gjeld
- Fremtidig arv?

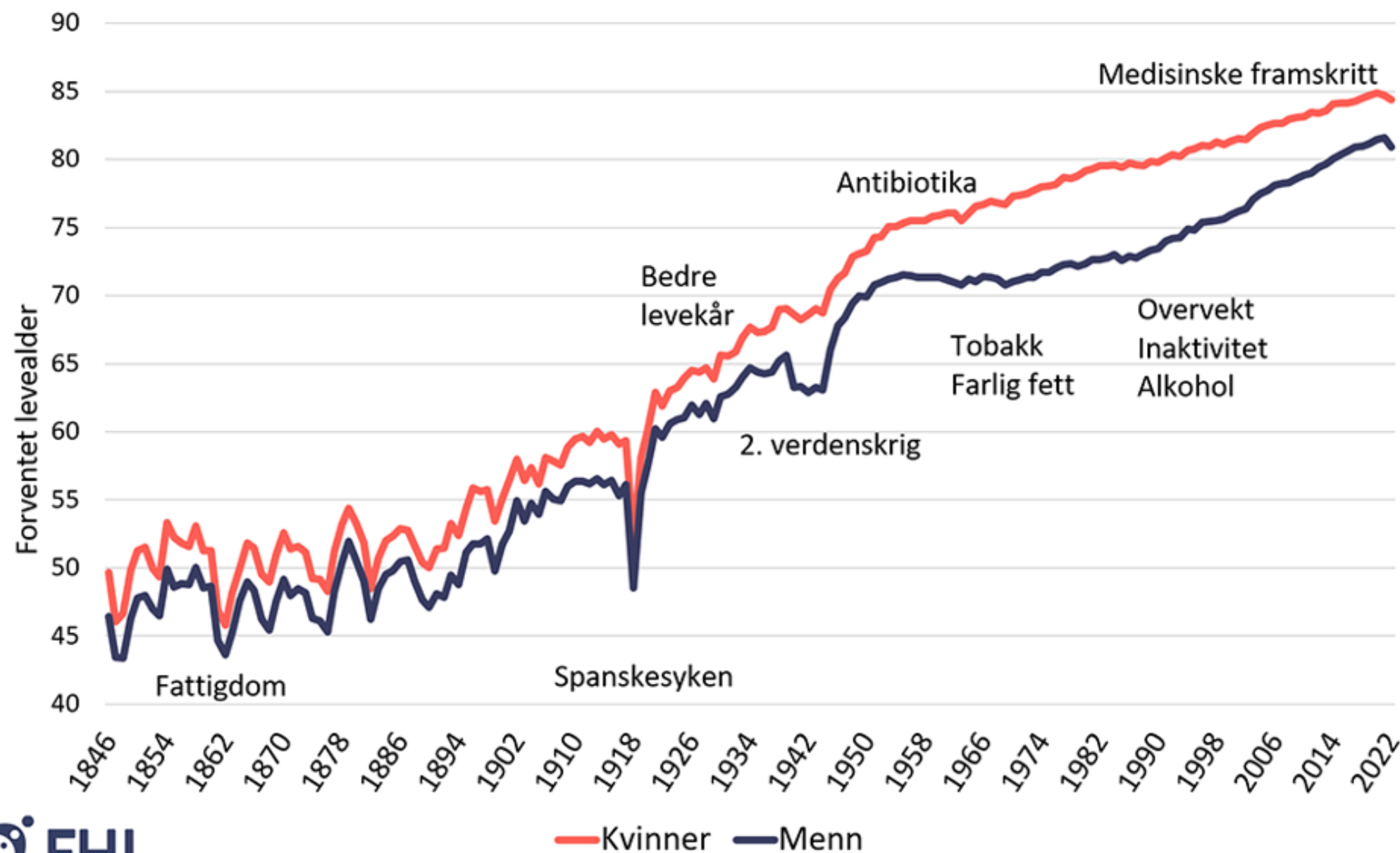

Pensjonsreformen

- De siste 25 årene har den forventede levealderen i Norge økt med om lag 6,3 år for menn og 3,8 år for kvinner
- I følge prognosene vil flere mennesker motta alderspensjon enn tidligere

Utvikling i forventet levealder

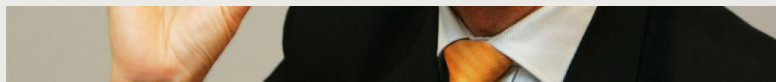

Pensjonsreformen

- I 2001 ble det besluttet av Stoltenberg-regjeringen at denne utviklingen vil ramme pensjonssystemet vår
- Økonomisk uro i Europa og «*haikjeften*»
- Målet var å utvikle et bærekraftig pensjonssystem som tar høyde for at folk lever lengre

– Politisk var dette intet mindre enn et mirakel, sier han.

Mirakelmannen Jens Stoltenberg la i desember 2004 fram hovedpunktene i forslaget til pensjonsreform i Norge. Politikernes målbevissthet og omfattende bruk av "kreativ tvetydighet" er viktige forklaringer på hvordan det i 2011 ble mulig å lande den store Pensjonsreformen i Norge. (Foto: Cornelius Poppe / Scanpix)

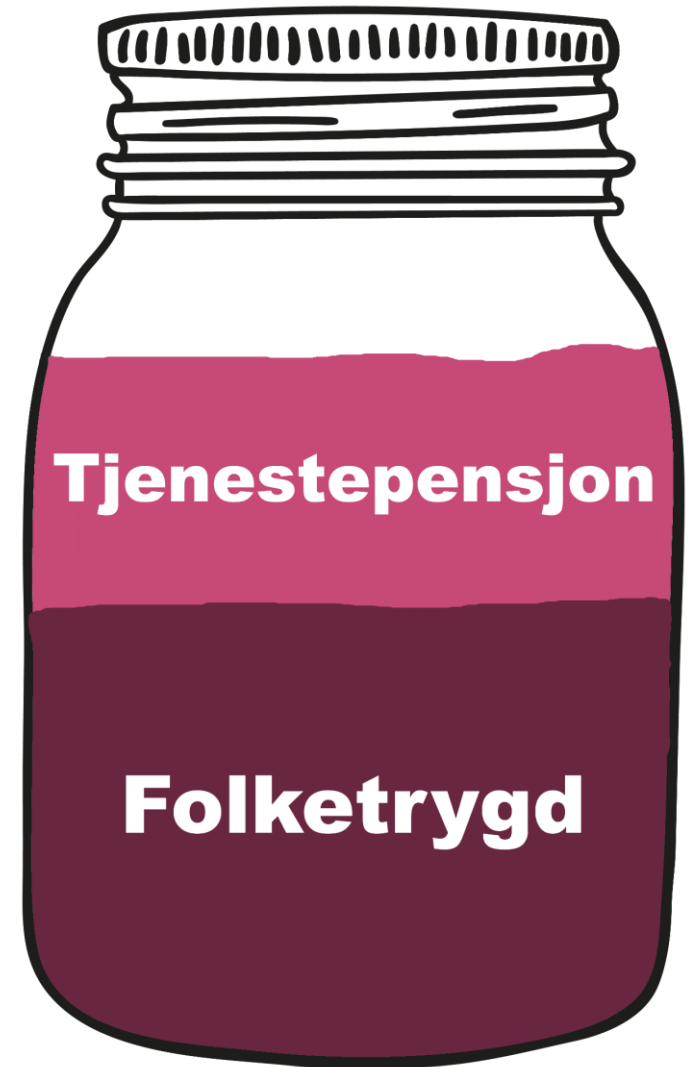
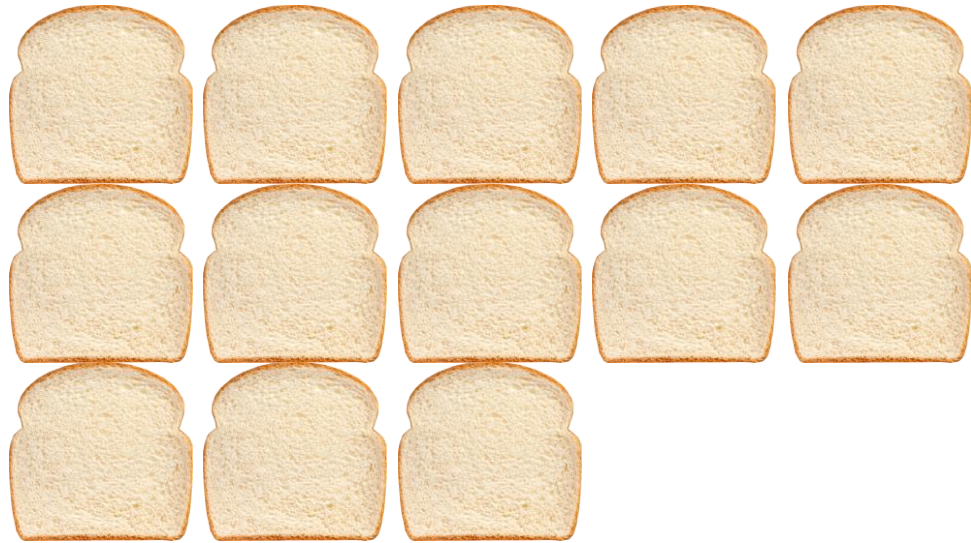
Det politiske spillet om pensjonen vår

Hvordan klarte Jens Stoltenberg å løse gjennom en pensjonsreform som vil føre til at store deler av befolkningen får mye lavere pensjoner?

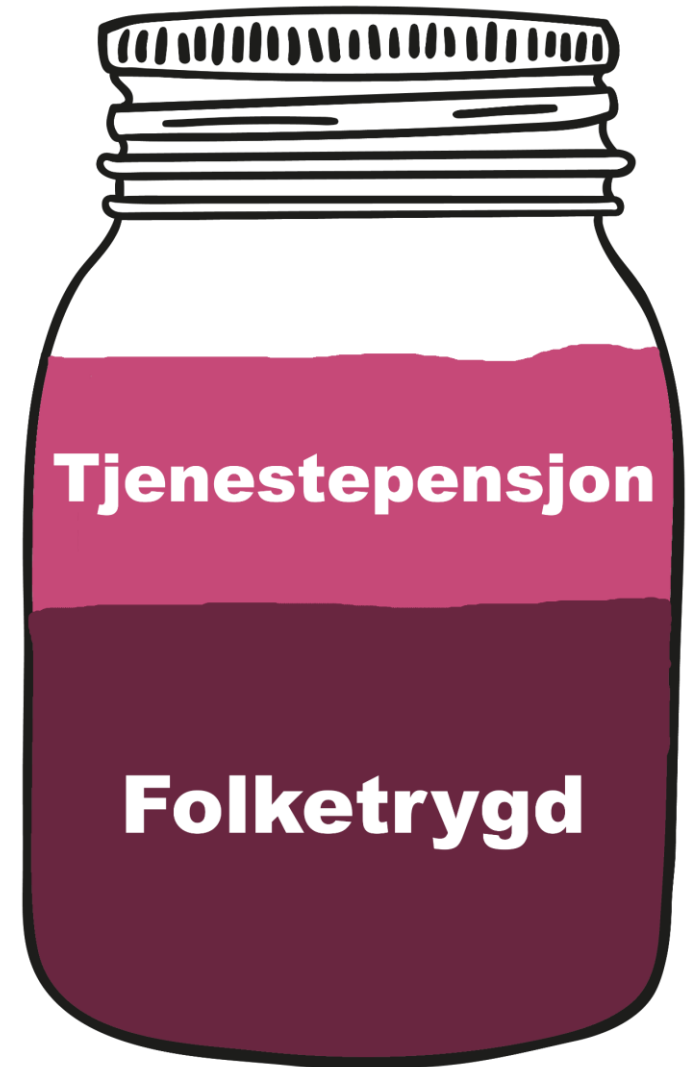
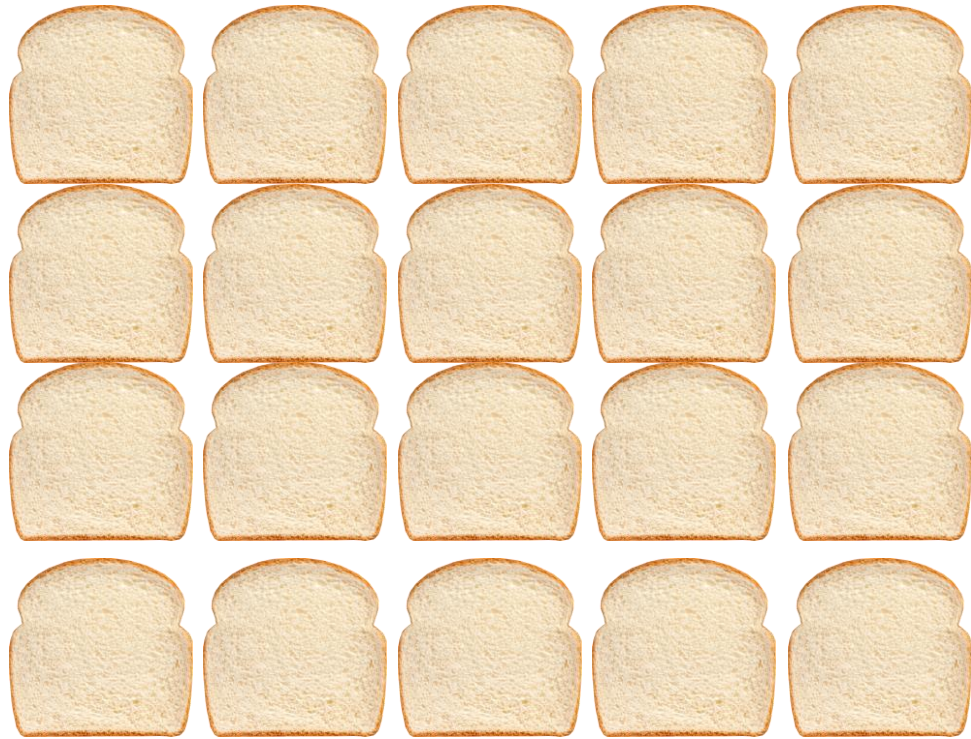
Pensjonsreformen

- Iverksettes fra 2011 og skal være i full effekt innen 2025
- Nytt system for opptjening av pensjon som delvis vil gjelde for personer født mellom 1954 og 1962
- I full effekt for personer født i 1963 eller senere
- Fra besteårsregel til alleårsregel
- Ingen garanti for 66 % ved 30 års opptjening
- Levealdersjustering

Levealdersjusteringen

Levealdersjusteringen

Pensjonsreformen i praksis

- Belønner de som klarer å stå lenge i jobben. Kan man jobbe til man f.eks. er 75, så kan man få over 66 % i alderspensjon.

Pensjonsreform for de friske!

- Må du gå av som f.eks. 60 åring, kan man ende opp med under 60 % i alderspensjon
- Det skal bli lettere å opprettholde pensjonsrettigheter når man bytter mellom offentlig og privat sektor

Pensjonsreformen i praksis

- Tidligere gikk pensjonsalderen ned når velstanden økte
- Ingen dokumentert effekt ved å heve pensjonsalderen
- Reformen skiller ikke mellom leveår og friske leveår
- Gjennomsnittlig alder for første uttak av pensjon for lærere 61,8 år
- For lærere i barnehage er gjennomsnittet under 60 år
- Andelen kvinner som tar ut uførepensjon er dobbelt så høy sammenlignet med menn

Sikkerhetsnett?

- Folketrygdens intensjon var å være et sikkerhetsnett
- Med pensjonsreformen skal fellesskapet dekke mindre gjennom skatt og fremtidens pensjoner vil bli mye mindre
- Hver enkelt må sikre seg selv, med tjenestepensjon, forsikring, sparing og investering

BEFORE

NOW

Private savings

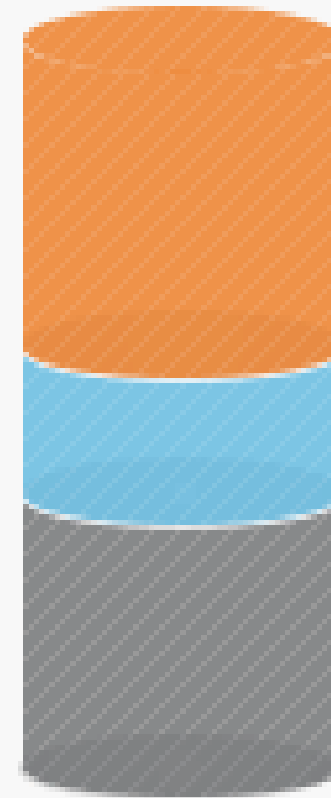
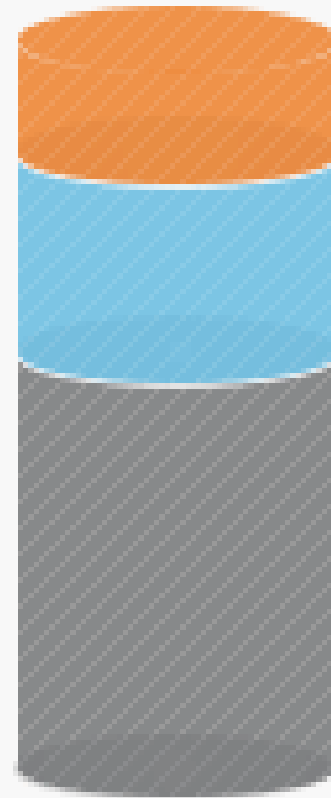
Employer's
contribution

National
Insurance

Private savings

Employer's
contribution

National
Insurance

Hvordan ser fremtida ut?

- Lite politisk trykk på pensjon
- Pensjonsrettigheter er under angrep i hele Europa
- Det er satt ned et pensjonsutvalg for å evaluere Pensjonsreformen
- Pensjonsutvalget angir i stor grad retningen for fremtiden

Pensjonsforliket 2024

- Bredt forlik blant de politiske partiene, alle med unntak av FrP og Rødt
- Pensjonsalderen **vil** bli hevet
- 62-årsgrensa heves til i overkant av 65 år for 1994-kullet. De født i 2020 vil måtte vente til rundt 67 år før de kan gå av
- 67-årsgrensa vil bli i overkant av 70 år for 1994-kullet, og over 72 år for 2020-kullet
- Den øverste grensa for opptjening av pensjon vil øke fra 75 i dag, til over 78 for 1994-kullet, og over 80 år for 2020-kullet

Pensjonsforliket 2024

- Den som må gå av fem år før normal pensjonsalder får knappe 30.000 kroner ekstra i årlig pensjon
- I pensjonsforliket skal utføre skjermes for 2/3 av effekten av levealdersjusteringen
- Partene er i gang med forhandlingene på hva forliket skal inneholde

Illustrasjonsfoto; Adobe Stock

Utdanningsforbundet Trøndelag markerer motstand mot heving av pensjonsalderen

Kun 0,6 % av barnehagelærerne er i jobb etter fylte 65 år.

Til tross for dette ønsker regjeringen å gjøre det enda vanskeligere å nå pensjonsalderen.

Er du født i 1999, vil du først kunne ta ut alderspensjon når du er 65 år og 6 måneder. Er du født i 2019, må du jobbe til du er 67 år.

Det er arbeidslivet som må endres, ikke pensjonsalderen!

Nesten ingen **barnehagelærere** står i jobb etter 62 år. Med pensjonsforliket heves pensjonsalderen og flere **dyttes** ut av arbeidslivet og inn i uførhet.

Det er arbeidslivet som må endres, ikke pensjonsalderen!

Utdanningsforbundet og pensjon

- Utdanningsforbundet skal arbeide for at sensorgodtgjøring blir pensjonsgivende
- Utdanningsforbundet skal arbeide for å begrense effekten av levealdersjusteringen
- Levealdersjusteringen av pensjonene har svært uheldige konsekvenser for mange arbeidstakere, blant annet svært mange av Utdanningsforbundets medlemmer, og må fjernes
- Utdanningsforbundet vil jobbe for at barnehagelærere omfattes av særaldersbestemmelsene
- **Utdanningsforbundet vil jobbe for at pensjonsalderen i Norge ikke heves**